

Wes-Kaapse
Regering

Wes-Kaap Onderwysdepartement

Direktoraat: Kurrikulum VOO

VISUELE KUNSTE

HERSIENINGSBOEK KWARTAAL 3 & 4

Graad 11

Hierdie hersieningsprogram is ontwikkel om jou te help met die hersiening van belangrike inhoud en vaardighede in Onderwerp 2. Die doel is om jou riglyne te gee om die kernkonsepte te verstaan en jou ook die geleentheid bied om die verwagte standaard en toepassing van kennis en vaardighede te verkry wat nodig is om sukses in die NSS-eksamen te behaal.

Die hersieningsprogram handel oor die volgende onderwerp:

- **Onderwerp 2: Kunswerke**

INHOUD

	Bladsy
1. Inleiding	3
2. Onderwerp 2: Maak van kreatiewe kunswerke	4
3. Kry die basiese beginsels reg	4
• Formele kunselemente en -beginsels	4
• Komposisie	5
• Stemming en atmosfeer	7
• Kreatiwiteit	8
• Persoonlike stem	9
• Laat die kunswerk praat	10
4. Media en tegnieke	10
5. Vra wat gereeld gevra word	21
6. Assessering	23
• Assessering van kunswerke	23
• Beskrywende rubriek	24
7. Slot	26

Kuns is nie wat jy sien nie, maar wat jy ander laat sien- Edgar Degas

1. Inleiding

Ek het gevind dat ek dinge met kleur en vorms kan sê wat ek nie anders kon sê nie - dinge waarvoor ek nie woorde gehad het nie - Georgia O'Keeffe

Die behoefte om 'n fisiese vorm aan idees, ervarings en gevoelens te gee, is 'n noodsaaklik deel van menswees. Soos jy in jou studie van die Visuele Kunste –studies gesien het, is hierdie menslike behoefte vanaf die Paleolitiese tyd deur alle kulture/samelewings tot die hede, uitgedruk.

Hierdie visuele beelde het veranderende funksies gehad van ritualistiese en simboliese, geestelike uitdrukkings, tot die verheerliking van mag, estetiese plesier, kritiek op die status quo, uitdrukking van die verbeelding, uitlig van sosiale kwessies, propaganda, ens.

Vandag is die visuele beeld selfs sterker - en word dit minder vertrou - as ooit tevore. Visuele beelde omring ons toenemend - op ons selfone, op advertensieborde en in ons huise. En die onderskeid tussen werklikheid en visuele beelde het toenemend bevraagbaar geword soos met die spesiale effekte van Hollywood. Die krag van die visuele beeld vorm ons gesindhede en sienings. Ons vermoë om visuele beelde binne sekondes te deel, het 'n groot invloed op die manier waarop ons die wêreld om ons sien en daarop reageer. In 'n tydperk van 24-uur nuus, slimfone en die Internet, het die visuele beeld oorgeneem van die geskrewe woord as die kragtigste voertuig vir verandering. Kan ons in 'n era van maklike beeldmanipulasie - van Photoshop en groen skerms tot diep vals tegnologie - werklik vertrou op dit wat ons sien?

Dit is die wêreld waarin jy leef en waarin jy jou kunswerke skep. Hierdie riglyne beklemtoon aspekte in die skep van jou kunswerke en om jou te help om die beste skeppings te maak.

2. Onderwerp 2: Maak van kreatiewe kunswerke

In die Graad 11-hersiening van kwartaal 2 het ons gekyk na die praktiese deel van Visuele Kunste, veral die konseptualisering (Onderwerp 1) in die bronboek. Daar was verwysings na die maak van kunswerke (Onderwerp 2), soos verskillende tekenmedia en tegnieke, interessante media en tegnieke, ens. Hierdie kwartaal sal die fokus verder op die **KUNSWERK** val.

Om op te som: jy het die opdrag ontvang en die konseptualiseringsprosesse in jou bronboek deurgewerk en 'n duidelike konsep vir die finale kunswerk ontwikkel.

Onthou dat:

- jou finale kunswerk sal meer suksesvol wees as jou konseptualisering/beplanning deeglik is.
- daar **MOET** 'n duidelike skakel wees tussen die bronboek en kunswerke.

Dit is nou tyd om met die kunswerk te begin, en wat hierna volg, gaan oor die maak/skep van die kunswerk.

Dit is belangrik dat hierdie proses deur jou onderwyser gefasiliteer en gelei sal word.

Jou onderwyser kan spesifieke vereistes maak oor die volgende:

- Gespesialiseerde opsies soos tekening, skildery, beeldhouwerk, drukwerk, fotografie, gemengde media, nuwe mediawerk, ens.
- Vereistes vir grootte, media, ens.

3. Kry die basiese beginsels reg

Laat ons begin met 'n paar 'basiese beginsels' in jou proses om 'n suksesvolle kunswerk te skep.

- **Formele kunselemente en -beginsels:** Jy moet altyd aandag gee aan die belangrikheid van die kunselemente en beginsels, soos lyn, vorm, kleur, tekstuur, ruimte, ritme, balans, harmonie, proporsie en komposisie om 'n kunswerk te skep.

- **Komposisie:**

En na teken kom komposisie. 'n Goeie komposisie maak 'n skildery halfpad klaar
- Pierre Bonnard

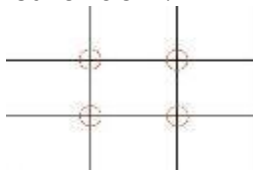
Komposisie word dikwels in skoolkunswerke oor die hoof gesien. Komposisie kan 'n kunswerk maak of breek. Komposisie is die rangskikking of organisasie van die visuele dele op 'n manier wat vir die kunstenaar en, hopelik, die kyker visueel aangenaam is. Hulle kan ook die kyker se oog aanmoedig of lei om deur die hele kunswerk te dwaal, alles in te neem en uiteindelik rus op die **fokuspunt**. Die kunsbeginsels soos eenheid, beweging, proporsie, balans, ritme, kontras, ens., speel 'n belangrike rol om visuele belangstelling te skep.

WENK: kyk na die negatiewe ruimtes om voorwerpe om 'n interessante komposisie te skep

Kyk na die twee komposisies hierbo. Hulle gebruik dieselfde voorwerpe en kleure, maar die een aan die regterkant is interessanter as gevolg van die manier waarop die voorwerpe geplaas is. **'n Wenk is om na die negatiewe ruimtes** (die areas tussenin) **te kyk** - die beker word links geplaas sodat die negatiewe area aan die linkerkant kleiner is die ruimte regs, wat 'n meer opwindende komposisie skep. Die drie kleiner voorwerpe aan die voorkant word weer op verskillende vlakke geplaas, wat 'n groter verskeidenheid in die negatiewe areas skep. Pas dus op vir 'floating island' komposisies, waar 'n gesig in die middel van die bladsy is, met ewewigtige negatiewe ruimtes rondom.

Tradisioneel is daar altyd aanbeveel dat die fokuspunt op een van die rooi sirkels in die diagram aan die linkerkant moet wees. Dit stem ooreen met 'die reël van derdes', veral in landskapskilderye met die horisonlyn in die boonste derde of onderste derde, afhangende van die atmosfeer wat jy wil skep.

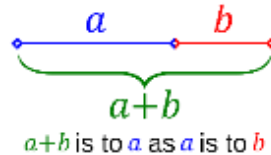
Komposisie is die basiese plasing om visuele belangstelling te skep. Edgar Degas was 'n meester in die gebruik van baie onkonvensionele komposisies, soos in sy skildery van balletdansers aan die regterkant. Hier is die skildery in nege blokke verdeel. Degas plaas die twee dansers regs bo. Hy laat ook die balletbalk en vloerlyn diagonale lyne vorm om beweging te skep. Hy balanseer die komposisie deur die plasing van die waterkan aan die linkerkant. Die groot oop gebied aan die onderkant trek jou in die skildery trek jou in die skildery in.

Dit is altyd goed om na die onderliggende strukture van kunswerke te kyk om te sien hoe dit beplan is.

Goue Reël (ook bekend as die Goue Verhouding) kom voor wanneer 'n lyn in 2 dele verdeel word, sodat die verhouding tussen die geheel en die groter deel gelyk is aan die verhouding tussen die groter deel en die kleiner deel.

Gedurende die Renaissance het Da Vinci die Goue Reël gebruik om sy meesterstukke te beplan. Sandro Botticelli, Michelangelo, Georges Seurat en vele ander kunstenaars het die stelsel gebruik in hul kunswerke. Die goue reël se verhoudings word as besonder aangenaam vir die menslike oog beskou.

Verskillende komposisies:

'n Gesentreerde komposisie met voorwerpe in die middel

'n Komposisie wat sterk diagonaal en snywerk ("cropping") gebruik

'n Speelse komposisie wat die tafeldoek gebruik om rigtingslyne en bewegings te skep

'n Verandering in sigpunt wat ons verhouding verskuif na die voorwerpe wat uitgebeeld word

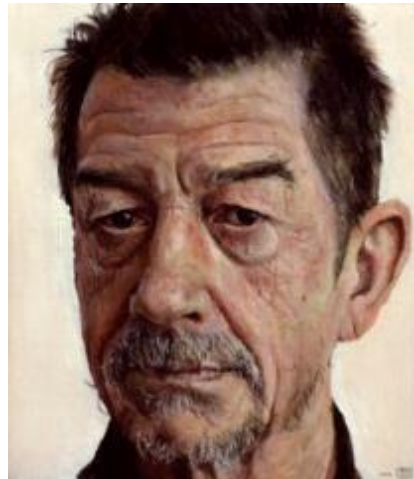
Ten slotte, komposisie is belangrik. As jy 'n gepaste, maar algemene onderwerp kies, maar nie moeite doen om dit op 'n vernuwende manier saam te stel nie, doen jy

jouself geen guns nie. Jy wil nie vervelige kunswerke skep nie - soms kan 'n hoogs talentvolle leerder 'n kunswerk skep wat die onderwyser laat gaap. ('n Minder talentvolle leerder, aan die ander kant, met opwindende idees en slim komposisies, kan die onderwyser laat regop sit en kennis neem). 'n Ander algemene komposisiefout is om komplekse/uitdagende komposisies te vermy en/of 'n toneel te kies wat heeltemal' plat 'of vormloos is.

WENK: Onthou die gebruik van 'n beeldsoeker om 'n interessante komposisie te vind.

- **Stemming en atmosfeer**

Die vier skilderye hierbo is almal portretskilderye. Elkeen het 'n spesifieke stemming of atmosfeer. Kyk hoe die kunstenaars in elkeen 'n spesifieke stemming bereik het deur die plasing, afsny van dele of om 'n groot agtergrond te gebruik. Verskeie stemmings

word geskep deur die verskillende kunswerke wat wissel van krag, eensaamheid, kwesbaarheid en introspeksie. Sou hulle so suksesvol gewees het as al die portrette in die middel geplaas was met dieselfde hoeveelheid ruimte rondom hulle?

- **Kreatiwiteit**

Kreatiwiteit verg moed. - Henri Matisse

Kreatiewe denke is 'n vaardigheid waarmee jy dinge vanuit 'n nuwe perspektief en vanuit verskillende hoeke beskou. Dit is 'n vindingryke denkproses wat lei tot verrassende gevolgtrekkings en nuwe maniere om dinge te doen. Ons het al gepraat oor kreatiwiteit in die bronboekproses, maar kreatiwiteit stop nie daar nie. Dit is uiters belangrik vir die skep van kunswerke. **Onthou dat jy nie die idee wat jy in die bronboek ontwikkel het, illustreer nie, maar dit is slegs jou basiese idee wat nou deur die proses om met materiale te werk moet gaan. Kunstenaars sê dikwels dat die kunswerk 'n eie lewe aanneem, en jy moet moontlik veranderings aanbring terwyl jy in hierdie kreatiewe proses is.** Onthou om 'n **risikonemer** te wees. In graad 11 moet jy die kans aangryp om te eksperimenteer en nuwe dinge te probeer. Streef altyd daarna om kreatief en innoverend te wees.

Kreatiwiteit is net om dinge te verbind. As jy kreatiewe mense vra hoe hulle iets gedoen het, voel hulle 'n bietjie skuldig omdat hulle dit nie regtig gedoen het nie, hulle het net iets gesien. Dit was vir hulle duidelik na 'n rukkie. - Steve Jobs

Wenk: Doen iets anders. Eksperimenteer 'n bietjie. Gebruik iets anders as net gewone wit papier. Onderzoek nuwe tegnieke: meng, kombineer en gebruik media in speelse onverwagte maniere.

Hierdie werk is deur 'n leerder geskep oor die tema **#hashtag**. Jy kan die verklaring oor die werk hieronder lees. Wat hierdie werk kreatief en vernuwend maak, is die kombinasie van die voorwerpe - 'n vis, bene in visnetkouse en Doc Maarten-stewels. Daar is niks 'nuuts' aan enige van hulle nie, maar die kreatiwiteit is om hierdie baie bekende dinge te kombineer wat dan betekenis skep. Die idee word natuurlik versterk deur die "cropped view" wat fokus op die bene en vaardige skilderwerk. Om Steve Jobs te parafraseer - dit is die verband tussen dinge wat van kreatiwiteit spreek. Daar is niks nuuts wat nie al in kuns as onderwerp gebruik is nie, maar daar is nuwe kombinasies wat ondersoek kan word.

FINAL EXAM PAT: #OUTOFWATER

The main message of this artwork centers on humanity's **manipulation** of nature for our benefit. We are forcing the relationship between man and the earth. We have become toxic to the earth, which initially allowed us to develop as a species.

To communicate this message, I strapped a fish to my leg with leather belts. Strapping a fish to my leg is like using it as a crutch. It is an alternative way of movement. Our legs, and therefore our previous way of living, have only allowed our modern society to progress so far. We have relied on fish as a source of food for centuries. In order to keep our massive population alive, we steal excessively from nature. Destroying the environment hurts humanity as well, as we are ultimately reliant on it for survival. Now we have to walk with the burden of death upon our consciences.

The four slashes in the flesh are intended to be a **'deconstructed hashtag'**. The hashtag brings in social media trends and the media. The overfishing industry is one that does not get the deserved level of media attention. I want to highlight this issue. Environmental activists use hashtags and photos to protest and get their message across. The hashtag becomes a protest medium, allowing others with similar ideals to view content around the world.

The title, #outofwater, references the common saying "a fish out of water". It is a play on words. I've chosen to remove the word "fish", because the emphasis is then placed on the fact that we have **run out of resources**. "Water" is not representative of only water, but rather represents ALL earthly resources.

- **Persoonlike stem**

Die lewe is kuns. Kuns is lewe. Ek skei dit nooit. - Ai Weiwei

Laat jou kunswerk 'n uitdrukking van jou eie ervarings, idees, gevoelens, ens., wees om met die kyker te deel. Onderwyser en merkers wil jou perspektief op die wêreld sien. Vertel jou storie - of dit nou is hoe jy nou die wêreld sien, jou ervarings, belangstellings, gevoelens - dit is wat goeie kuns skep en nie tweedehandse idees nie.

"Be who you are and say what you feel because those who mind don't matter and those who matter don't mind" - Dr Seuss

WENK: Maak kuns oor iets wat vir jou belangrik is

Om 'n onderwerp te interpreteer op 'n manier wat vir jou relevant en betekenisvol is - en waarmee jy jou eie verhaal kan vertel - kan die verskil wees tussen verveling en belangeloosheid, en om deur 'n projek sonder opwindning en vreugde te werk. Gebruik eerstehandse bronne. Streef na kragtige, emosionele kunswerke, selfs al is die taak deur jou onderwyser opgestel vir die mees alledaagse of vervelige voorwerpe wat jy kan aan dink. Fokus op die boodskap en die idees: druk 'n klein (of groot) deel van jou wêreld uit.

- **Laat die kunswerk praat**

In jou bronboek het jy deur proses gegaan om die finale idee vir jou kunswerk te ontwikkel, tekeninge gemaak en 'n goeie idee gekry hoe jy die kunswerk gaan lyk. Onthou altyd dat jy **nie jou finale idee illustreer nie**, maar 'n kunswerk maak wat daarop gebaseer is. As die finale kunswerk gemerk is, word dit gemerk volgens die sukses van die finale kunswerk, met inagneming van die gebruik van materiaal, tegniek, formele kunselemente, kreatiwiteit, oorspronklike, ens. (Maak kennis met die algemene assesseringskriteria aan die einde van die dokument). Jou finale kunswerk sal dus verander terwyl jy werk, wat goed is en deel uitmaak van die kreatiewe proses. Jy het miskien 'n baie spesifieke idee of boodskap vir jou kunswerk ontwikkel, maar die kyker kan 'n ander betekenis vind. Dit is die krag van 'n kunswerk - dat dit oop is vir interpretasie. Alhoewel jy 'n spesifieke konsep uitbeeld, moet dit nie illustreer nie in die finale werk nie, maar skep 'n kunswerk wat op 'n verskeie manier geïnterpreteer kan word.

4. Media en tegnieke

In hierdie deel gaan ons kyk na media, tegniek en styl - almal belangrike aspekte van kunswerke.

As ek dit in woorde kon sê, was daar geen rede om dit te skilder nie - Edward Hopper

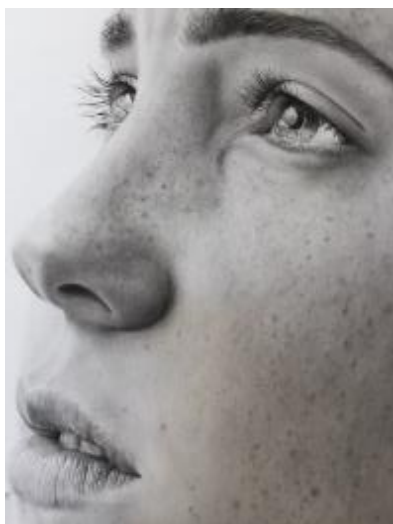
- **Tegniese vaardigheid:** 'n Idee is net so goed soos die uitvoering daarvan. Swak vervaardigde werk sal 'n goeie idee verwoes. Jy moet oor voldoende tegniese vaardighede beskik en aanhou werk om dit te versterk.
- **Media:** 'n Kunswerk is in die eerste plek 'n uitdrukking van sy medium. In alle groeie kunswerke is die onderwerp en die manier waarop dit weergegee word, onafskeidbaar. Jy moet **tegnieke bemeester** om jou inhoud te beskerm.
- **Styl:** Daar is geen spesifieke voorskrifte oor die styl van die werk nie. Dit kan naturalisties, ekspressionisties, dekoratief, ens. **Verken die verskillende style om jou sterkpunt te vind.**
- **Sterkpunte/swakpunte**
Jy moet jou sterkpunte gebruik en werk om dit te verbeter. Om te sukkel met 'n praktiese aspek van kuns is nie 'n fout nie (niemand is perfek nie; almal is besig om hul vaardighede te verbeter en beter te word), maar om met jou swakhede te pronk, is. As jy morsigerig is en sukkel om verf te beheer, kies dan iets waarmee jy merke en ekspressiewe kwashale kan maak, sodat jou gebrek aan beheer doelbewus is. As jy sukkel om realisties te teken en oorweeg eerder merke, verwringing, manipulasie of semi-abstraksie.

WENK: Vra jou onderwyser wat jou sterkpunte is en verken dit!

Vandag se kontemporêre kunswêreld toon 'n oorkruising/integrasie van media/ tegnieke, wat beteken dat ons vooropgestelde idees en tegnieke voortdurend verander. Dit beteken dat 'n kunstenaar dikwels tussen mediums sal beweeg of dit sal kombineer. Jou gespesialiseerde opsies is byvoorbeeld skilder, maar jy kan steeds eksperimenteer met collage, driedimensionele toevoegings, ens.

Die volgende deel gebruik voorbeelde van graad 12-kunswerk om 'n paar gedagtes oor media, tegniek en styl te deel. Onthou dat hierdie werke aan die einde van die visuele kunsreis van hierdie leerders geskep is. Jy is nog steeds op pad daarheen.

Teken

Hierdie detail toon 'n hiperrealistiese tegniek waar die leerder waarnemingsvaardighede bemeester het.

Kleurpotlode is gebruik om hierdie werk te maak. Kyk hoe suksesvol het die leerder die figure gekombineer het om dit saam te smelt, bv. in die boonste figuur is die mond ligter en minder gedefinieer om na die volgende figuur oor te gaan.

Hier is 'n sterk kapperige lyntekenstyl gebruik om 'n verhaal te vertel met slegs een kleur te om sekere gebiede uit te lig. Die tegniek pas by die onderwerp.

'n Ekspressionistiese werk waar die sterk merke die pyn van die figuur uitbeeld. Die plasing van die figuur help om die gevoel te versterk.

'N Balpentekening waar die leerder moontlik gesukkel het om die werk te voltooi, maar die oop gebiede slim gebruik het om spookagtige figure te skep.

Soos jy weet, is teken 'n noodsaaklike deel van Visuele Kunste en het jy dit gereeld in jou bronboek gebruik. Hier is dit waar teken die medium is vir die finale kunswerk. Jy kan 'n verskeidenheid materiale, tegnieke en style ondersoek, maar onthou dat dit 'n finale kunswerk moet wees, en let dus deeglik op die grootte en komposisie van die finale werk.

Skilder

Uitstekende tegniek waar die lae verf hierdie naturalistiese effek skep.

Hierdie werk toon die krag van kwashale om vorm en verskeidenheid in die klere te skep. Kyk hoe blou areas in die gesig visuele klem en 'n fokusarea skep.

Hierdie impasto-werk verken kleur en kwashale sonder om die struktuur van die gesig te verloor.

In hierdie werk is plat kleurareas gebruik. Die sjarme van hierdie werk is in die vereenvoudigde lyntekening.

Skildery is een van die gewildste mediums om te gebruik, maar om tegniek te bemeester, moet jy tegnieke oefen. As jy na die vier skilderye hierbo kyk, kan jy verskillende style sien, van naturalisties tot meer gestileerd. Met skilder speel kleur 'n belangrike rol, en jy moet leer hoe om kleure te meng en nie direk uit die buis te gebruik nie. In naturalistiese skilderye (olie en akriel) is dit belangrik om die verf in lae aan te wend om die effek te verkry. Oefening maak perfek!

Twee voorbeelde van meer komplekse komposisies. Die werk aan die linkerkant herinner aan 'n strokiesprentstyl. Kyk hoe diagonale hospitaalbed en buise die gevoel van onstabiliteit skep en jou as die kyker in die middel van die toneel plaas. Die kunswerk aan die regterkant gebruik hoofsaaklik blue en kort kwashale om 'n sterk gevoel te skep.

'n Reeks van drie waterverfskilderye, bekend as 'n baie moeilike media vanweë die onvoorspelbaarheid daarvan, maar die leerder het daarin geslaag om 'n versheid tipies van die medium te skep deur die verf versigtig in lae aan te wend. Kan jy sien hoe die ongeverfde figure die betekenis van die werk skep?

Drukkuns

'n Sifdruk met elke kleur is afsonderlik gedruk in lae om hierdie werk te skep. Kyk hoe die onverwagse plasing en ongewone kleure 'n baie kontemporêre kunswerk skep.

'n Houtdruk waar die wit dele weggekerf is en die blok ge-ink en gedruk is. Die verskillende merke in die blok gesny en die spel tussen wit en swart het tekstuur en 'n lewendige weergawe van die toneel geskep.

Drukwerk sluit in monodrukke, lino- en houtdrukke, etse, gravures, syskerm, ens. Jou onderwyser sal hierdie gespesialiseerde praktiese opsies fasiliteer as julle toegang tot die nodige toerusting en gereedskap het en help met die tegniese vereistes.

Fotografie

Fotografie is baie geskik vir 'n reeks van werke om 'n narratief te skep. In hierdie werk val die fokus op gesigte en hande om 'n dinamiese werk te skep.

'n Opwindende voorbeeld van digitale fotografie om die finale werk aan die linkerkant te skep. Kyk hoe die beelde digitaal gemanipuleer is om die kleure te versterk en 'n eenheid te skep.

Die volgende is 'n paar vereistes vir fotografie:

- Die minimum vereiste is VIER A4-verwante digitale afdrukke OF iets soortgelyks in grootte, bv. DRIE A3-afdrukke of EEN A2-afdruk, of groter.
- Die foto's moet as EEN kunswerk **gekonseptualiseer en aangebied** word, bv. deur 'n narratief te volg.
- Plaas die digitale beelde op 'n CD en plaas dit voor in die bronboek. Alle digitale sagtewareprosedures moet deeglik in die bronboek aangeteken word. Die kandidaat moet rekord hou van skermkote wat al die redigeringsbesluite wat geneem is, illustreer. Dit is die enigste manier om digitale werk as eg te verklaar, aangesien so baie digitale kunswerk op die internet vir aflaai beskikbaar is.
- Die bronboek moet die volgende insluit:
  - Die program wat gebruik is (bv. Adobe Photoshop 7)
  - Alle digitale sagtewareprosedures. Jy moet rekord hou van skermkote wat alle redigeringsbesluite wat geneem is, illustreer.
  - Die hulpmiddels wat jy gebruik het om jou beelde te manipuleer, met ander woorde verstellings gemaak, filters gebruik (verwringing, geraas, vertolking, skets), ens.
- **Onthou dat jy die vak Visuele Kunste neem en dat dieselfde assesseringsinstrumente as vir die ander praktiese opsies gebruik sal word.**

Beeldhouwerk/driedimensionele werk:

'n Lugdroog klei-beeldhouwerk oor die tema van broosheid.

Die werk is 'n kombinasie van gevonde voorwerpe (die grawe), 'n golwende basis met skilderwerk om 'n ryk betekenis te gee aan die tema van land.

Links: 'n Beeldhouwerk waar metaaldele gebruik is om die musikant te skep. Regs: 'n Opwindende installasie van verskillende uitgesnyde vorms en figure waar die kyker die ruimte kan ingaan.

Die leerder het die twee presiese kartonvorme in die middel geskep en deur noukeurige beligting die twee silhoeëtte aan die kante geskep. Die werk is ook multi-media in die verkenning van lig.

Beeldhouwerk bevat 'n wye verskeidenheid materiale en tegnieke, van houtkerfwerk, modellering, bv. klei, tot konstruksies, byvoorbeeld karton, metaal, ens. om werke te skep wat in ware ruimte bestaan. Dit is iets wat meer leerders gerus kan ondersoek.

Gemengde media

Visuele belangstelling en betekenis word geskep met die koerantopskrifte wat deurskyn en die kombinasie van beelde met die blou wat die komposisie verenig.

Collage wat anatomiese illustrasies kombineer met illustrasies van voëls, visse, ens. op 'n blou agtergrond wat ons verhouding met die natuur bevraagteken.

Tekeninge en foto's word aangebied asof op 'n kennisgewingbord waar die kyker die verbindings moet maak om betekenis te skep.

'n Werk met surrealistiese aspekte soos planete, 'n kop, 'n geskeurde liggaam, ens., in 'n woonbuurt met huise. Weereens, moet die kyker die verbindings maak.

Gemengde media is baie gewild onder leerders en beskryf kunswerke waarin meer as een medium of materiaal gebruik is. Hierdie werke skep dikwels opwindende kombinasies van media, waaronder collage, gevonde voorwerpe, ens. (Onderskei gemengde media van multi-media wat visuele kunste kombineer met nie-visuele elemente, soos klank, interaksie met bewegende grafika, ens.)

Materialiteit, installasies en nuwe media:

'n Driedimensionele werk waar 'n raamwerk van knope op vislyn 'n stoel skep. Dit was 'n arbeidsintensiewe werk wat 'n interessante betekenis skep - die stoel wat stabiel moet wees, word eteries en roep herinneringe op.

'n Interessante blik op 'n portret. Die portret is op klein houtblokkies geverf wat op verskillende maniere bymekaargesit kan word, wat reflekteer oor identiteit.

Die delikate skilderye is omraam met borduurringe met materiaal en kant wat daaruit vloei en wat weer verbind met die beelde van die hande.

'n Installasie gemaak met inktekeninge en 'n sluier met tekeninge wat van die dak af hang. Die 'sluier' is gemaak met koue gom gemodelleer oor plastiek. Nadat die gom verhard is, is die plastiek verwyder om hierdie delikate en plek-plek deursigtige sluier te skep

'n Selfportret gemaak van afval houtstukkies.

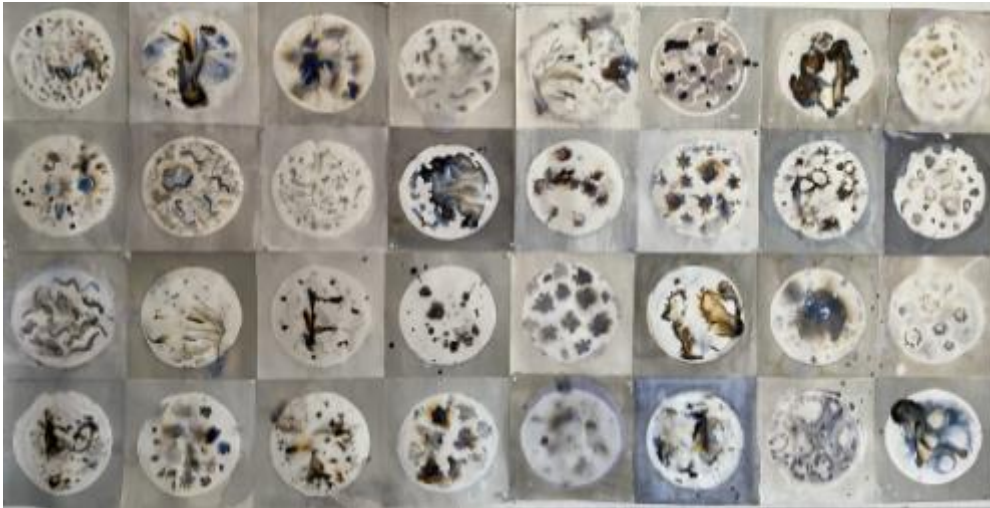
'n Installasie met rooi materiaal en gevulde handskoene. Die kleur en handskoene/hande kan verwys na vrouemisbruik.

'n Abstrakte hangende beeldhouwerk gemaak van gevulde materiaal wat na organe of natuurlike organismes kan verwys.

'n Installasie van 'n kartonkamer waar die tekeninge verwys na die persone wat hier kon gewoon het.

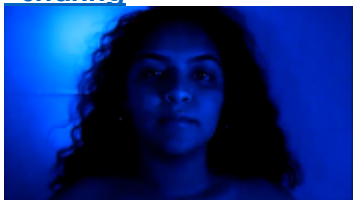

'n Opwindende abstrakte werk met verwysings na petribakkies en virusse. 'n Belangrike medium in hierdie werk was die gebruik van handreiniger wat verband hou met die Covid-pandemie. Die medium hou direk verband met die boodskap.

Materialiteit verwys na die gebruik/herwinning van 'nie-kunsmateriale' om kunswerke te skep. Hierdie materiale hou gewoonlik verband met die betekenis van die kunswerk. Dit sluit ook die gebruik van kunsvlyttegnieke soos naaldwerk, appliek, ens. Dit is asof ons in hierdie hoogs gedigitaliseerde wêreld 'n drang het na die tastbare en werklike gevoel van materiale. Die verbeeldingryke gebruik van materiaal herinner ons daaraan dat in 'n tyd van toenemende ekologiese uitdagings en afnemende hulpbronne, dit i belangriker as ooit vir ons om die materiële wêreld om ons te herkontekstualiseer. Installasies breek weg van tradisionele skilderkuns en beeldhouwerk deur driedimensionele ruimtes te skep wat kykers kan ingaan en omring word deur 'n kunstenaar se prosesse en visies. 'n Omgewing word geskep deur voorwerpe in die ruimte te rangskik, en omgewings wat die ruimte self verander of verbeter.

Digitale kuns (deel van nuwe media)

<https://drive.google.com/file/d/11gxFyyMiu9rMU0PvL4bfuh2xep9Duevy/view?usp=sharing>

<https://drive.google.com/file/d/1AY5eI19iOhrYJKGizJJjVCbSLiUftiD5/view?usp=sharing>

Alle nuwe-media-kuns moet **kunssinnigheid bo tegniese vaardighede beklemtoon**. Met ander woorde, dit is nie jou se vaardigheid in 'n spesifieke rekenaarprogram wat geassesseer word nie, maar die estetiese gebruik daarvan. Daarom is navorsing oor kontemporêre kunstenaars noodsaaklik om 'n eie kunswerk te skep. (Jy moet onderskei tussen die gebruik van hierdie nuwe tipes media om kuns te skep, in teenstelling met Ontwerp, bv. musiekvideo's.) Die gebruik van rekenartoepassings as 'n hulpmiddel om konsep, ekspressiewe en formele kwessies te realiseer (soortgelyk aan hoe 'n skilder sy kwas en verf sou gebruik)

Aanbieding is belangrik:

- Videokuns en animasies word gewoonlik in kunsgalerye en -museums in groot formaat aangebied om die kyker met 'n totale sensoriese ervaring te oorweldig. Alhoewel dit nie in die meeste skole moontlik is nie, moet die jy die impak van die werk op 'n rekenaarskerm oorweeg.
- In tweedimensionele digitale werk kan die finale kunswerk nie slegs 'n A4-afdruk wees nie. Dit moet 'n reeks van ten minste DRIE A4-werke wees wat narratief verbind is OF in A2 gedruk en gemonteer wees.
- In animasie-/videokuns moet ruimte, tyd, beweging, narratief, chronologie, interaksie van beeld en klank in ag geneem word.
- Kandidate **moet die klankbaan in animasie-/videokuns** sorgvuldig oorweeg. Dikwels verleen die klankbaan 'n 'musiekvideo'-gevoel aan die werk en weerspreek die boodskap. Kandidate kan hulle eie klanke skep.

Laastens, kyk ons na die gebruik van lae om visuele rykheid te skep.

Die tema vir hierdie werk was **Land**. Die sterwende diere is gemaak met ink, tekstuurpasta en verdunde akriellae. Die vlerke van die sprinkane in die lug gemaak uit verskillende deursigtige kalkeerpapiere, transparante en 'n paar bladsye uit die ou testament. Hierdie bladsye verwys na die sprinkane as een van die tien plae wat vernietiging beteken. Hierdie vlerke skep 'n bietjie van 'n driedimensionele effek wat 'n ander laag in hierdie werk skep.

Hierdie akriel skildery op doek is 'n selfportret van die leerder wat slaap. Bo-op is 'n laag materiaal met klein pentekeninge van kinderjare. Dit vorm 'n interessante visuele effek vir hierdie werk. Die klein tekeninge en materiaal word 'n geheue lappieskombers. Kyk ook hoe effektief die patrone in hierdie werk gebruik word en hoe die verskillende materiale in 'n suksesvolle geheel geïntegreer is.

Onthou dat jou kunswerke gemerk word volgens die kriteria vir die vak Visuele Kunste, en nie volgens die gespesialiseerde opsies nie, bv. skildery en fotografie. In alle gespesialiseerde opsies moet daar 'n balans wees tussen tegniese (vorm) en konseptuele (inhoud) aspekte binne die gekose opsie. Met die assessering van die kunswerke word jou voorneme ten opsigte van sowel die tegniese as konseptuele aspekte van die werk oorweeg.

5. Vra wat gereeld gevra word

Ons maak nie foute nie, net gelukkige ongelukke - Bob Ross

Watter grootte moet my kunswerk wees?

Jy sal die tyd wat aan die taak toegeken is, moet oorweeg en dat die grootte hanteerbaar is om te voltooi. 'n Groot werk is nie outomaties meer tydrowend nie. 'n

Baie gedetailleerde klein werk kan meer tydrowend wees as 'n groot ekspressiewe stuk. Oorweeg die impak wat jy wil bereik. 'n Reeks klein werke kan ook baie effektief wees, en dit bied jou 'n mate van buigsamheid om die reeks uit te brei of te sny, afhangende van hoe jy jou tyd bestuur.

Hoe kan ek ophou om my kunswerk voortdurend weer te wil begin?

Dit is **nie 'n goeie idee** om jou kunswerk voortdurend oor te begin **nie**. Dit is selde dat 'n tekening, skildery of gemengde mediastuk nie verwerk en verbeter kan word nie. Dit is dikwels die proses om problem in 'n kunswerk op te los waar jy die meeste leer en ontwikkel. Dit is waarskynlik dat as jy nie die uitdagings/'probleme' in die kunswerk deurwerk nie, jy dieselfde uitdagings/'probleme' in jou volgende kunswerk sal ervaar. Dit gaan nie weg nie. Boonop, as jy die werk gereeld herbegin, het jy minder tyd om dit te voltooi en eindig jy met 'n half-volledige kunswerk wat nie wys waartoe jy in staat is nie. Dit is van uiterse belang om die bronboek -proses te gebruik om noukeurig te beplan, sodat jy 'n duidelike rigting het en tegniese en konseptuele uitdagings deurgewerk het voordat jy met die werk begin het.

Ek maak nooit my kunswerk klaar nie - hoe kan ek vinniger werk?

'n Groot probleem vir baie Visuele Kunste-leerders is om praktiese take uit te stel. Jy moet dadelik begin en konsekwent werk. Selfs vaardige, hoogs talentvolle leerders het tyd nodig om 'n goeie kunswerk te skep, en dit is dikwels so dat jy meer tyd nodig het as wat jy gedink het. 'n Talentvolle maar lui kunstenaar het nog nooit 'n meesterstuk gemaak nie, maar alle kunstenaars groei deur harde werk en dissipline.

Hoe weet ek wat my sterk punte is?

Jy behoort jou sterk punte te kan voel en sien. As 'n kunsleerder, sal jy die gevoel van totale betrokkenheid in 'n praktiese taak ken en die gevoel van groot bevrediging as jy daaraan werk en dit voltooi. Wat is die praktiese take wat hierdie bevrediging vir jou gee? Is dit teken of werk met patrone of om met verskillende materiaal te werk? Dit hoef nie dieselfde te wees as jou klasmaats nie; vind jou unieke belangstelling en sterkte. Praat met jou onderwyser as jy onseker is.

Hoe stop ek dat alles 'perfek'/realisties moet wees?

Moenie perfeksie vrees nie, jy sal dit nooit bereik nie- Salvador Dali

Daar bestaan nie iets soos perfeksie in kuns nie. Dikwels is dit die gebreke of dinge wat nie perfek is nie, wat die kunswerk treffend maak. Kyk na die skilderye van Velazquez van Koning Phillip IV. Hy het die koning met al sy gebreke uitgebeeld, wat baie ongewoon was vir sy tyd. Dit is juis dit wat e maak dat ons kan identifiseer met die werk. Kies realisme slegs as 'n benadering as dit jou spesifieke vaardigheid is. Maar onthou, realisme in kuns word nie bereik deur elke merk of kwashaal noukeurig te beheer nie; dit gebeur dikwels deur middel van lae en uitveë of begin met breër kwashale, wat baie onbeheerd sal voel.

Wanneer word 'n kunswerk oorwerk? Hoe om dit reg te stel.

Dit is 'n moeilike vraag, en jy kan jou onderwyser en klasmaats vra om jou te help, omdat jy nie jou kunswerke wil oorwerk nie. Dit is dikwels 'n instinktiewe gevoel ("gut feeling") wat 'sê' dit is klaar en waarskynlik tyd om jou potlode/kwas weg te pak. 'n Professor het eenkeer vir my gesê dat 75% van die tyd wat aan 'n kunswerk bestee word, is om na jou onderwerp te kyk en te "sien".

Hoe weet ek wanneer ek klaar is? Wanneer is my kunswerk voltooi?

Jy moet jou innerlike gevoel vertrou as jy kuns skep sodat jy kan sien wanneer iets net werk. Dit is 'n **aha -oomblik** wat jy kan sien en voel dat jy bereik het of uitbeeld het wat jy wat jy wou en nou moet stop. Jy kan jou onderwyser en klasmaats vra om jou te help.

6. Assessering

Assessering Kunswerke

ASSESSERINGS KRITERIA	Dit sluit die volgende in:
Keuse en gebruik van material/tegnieke	- Geskiktheid van material en tegniek volgens konsep - Veilig en hanteerbaar - Tegniese vaardigheid
Gebruik van formele kunsbeginsels	Die belangrikheid van die elemente en beginsels van kuns soos lyn, vorm, kleur, tekstuur, ruimte, balans, harmonie, proporsie en komposisie
Geheelindruk van werk – oorspronklikheid, kreatiwiteit, innovering	Ontwikkeling van nuwe en unieke oplossings
Vertolking/Interpretasie en praktiese toepassing van navorsing	'n Persoonlike interpretasie van 'n tema - Eksperimentering - Probeur nuwe uitdagings
Voltooing en voorlegging/aanbieding van kunswerk	- Aandag aan detail - Taak in toegelate tyd voltooi - Aanbieding volgens taak
Totaal	100

Beskrywende rubriek

Dit is die beskrywende rubriek wat in alle praktiese assesserings (bronboek en kunswerke) gebruik word. Jy moet verstaan hoe jou werk geassesseer word. As jy hoë punte in visuele kunste wil behaal, moet jy aan die nasienkriteria voldoen. In die meeste gevalle behels dit 'n kombinasie van tegniese vaardigheid; bekwame

hantering van media; 'n reeks artistieke prosesse en tegnieke; ontwikkeling van idees na gebalanseerde, opgeloste komposisies en die uitdrukking van persoonlike idees.

Uitstaande	90 – 100	- Die leerder het baie idees gegenereer; het ongewone kombinasies of veranderinge prober voordat een idee gekies is; het verbindings met vorige kennis gemaak; het van probleemoplossingsvaardighede bemeestering. - Poging is veel meer as wat vereis is. - Die "WOW"-faktor is duidelik. - Werk toon 'n groot mate van innovering. - Inhoud/konseptuele rykdom van die werk is uitstekend. - Die werk in geheel spreek van selfvertroue en is stemmingsvol; dit betrek die kyker met uitstekende visuele kwaliteite. - Die werk toon duidelik 'n oorspronklike visie, 'n verskeidenheid innoverende idees en/of neem van risiko's en vindingryke artikulasie van 'n wye verskeidenheid elemente en beginsels. - Uitstaande en oorspronklike aanbieding. Buitengewone vermoë; kreatiewe rykheid; insiggewend, vlot, hoë vaardigheid; waarneming en kennis sterk uitgedruk; ondersteun deur 'n oorspronklike of ongewone keuse van relevante visuele verwysings.
Uitstekend	80 – 89	- Treffende impak; meestal soos hierbo; gedetailleerd; goed georganiseerd en samehangend, afgerond; vaardigheid duidelik; ondersteun deur oorspronklike/ongewone/relevante visuele verwysings; aanbieding oorspronklik en weldeurdag; minder opgelos; 'n paar geringe foute sigbaar. - Dikwels uitstekende vaardighede, maar nie so innoverend nie OF baie innoverend, maar daar is 'n gebrek van tegniese rykheid.
Baie goed	70 – 79	- Goed georganiseerd, soos hierbo, maar ontbreek aan 'sprinkel' (minder oortuigend in terme van verbeelding, kreatiwiteit en innovering); goeie vlak van bevoegdheid en keuse van inhoud; ondersteun deur 'n goeie keuse van relevante visuele verwysings; duidelike sorg en moeite met oorspronklike aanbieding; 'n paar duidelike teenstrydighede/foute sigbaar. - Goeie bewys van moeite en toewyding. Interessant/innoverend/kreatief, maar nie tegnies opgelos nie. - Tegnies goed, maar ontbreek konseptuele rykheid, of andersom. Werk mag kreatief innoverend wees, maar ontbreek tegniese vaardighede.
Goed	60 – 69	Die werk demonstreer 'n mate van oorspronklikheid; duidelike bedoeling; oortuigend; eenvoudige direkte gebruik van medium; vertoon begrip, maar neig somtyds na die alledaagse en 'n stereotipiese reaksie; voldoende keuse van relevante visuele verwysings; redelike moeite gedoen met aanbieding. Steurende/duidelike teenstrydighede.

		• Goeie vlak van bevoegdheid.
Gemiddeld	50 – 59	• Voldoende; voel meganies; afgelei of gekopieer; min insig. • Verbeeldingloos; 'n paar visuele verwysings nie altyd duidelik geïdentifiseer nie; • Aanvaarbare aanbieding; baie steurende teenstrydighede. • Gemiddelde vlak van tegniese bevoegdheid. Moontlike beperkte betrokkenheid in terme van tyd en moeite. • Beelde is van 'n ander bron gekopieer met min transformasie van beelde. • Min bewyse dat iets ongewoon prober is. • Omvang van die werk is eng en/of herhalend.
Onder gemiddeld	40 – 49	• Genoeg materiaal/werk om te slaag; nie logies saamgestel nie. • Beperkte keuses van inligting; swak tegniese vaardighede en/of gebrek aan tyd aan taak gewy, kan hiertoe bydra. • Min gebruik van visuele inligting; lomp of nalatige aanbieding; benodig ondersteuning/motivering om te slaag. • Beeldgebruik is van 'n ander bron gekopieer met baie min transformasie van beelde. • Komposisie is swak en onontwikkeld; geen bewyse van beplanning, of onvolledig beplanning.
Swak	30 – 39	• Net genoeg materiaal/werk om te slaag. • Visueel oninteressant; onkreatief; beperkte/swak tegniese vaardighede gebruik. • Geringe poging aangewend om inligting op 'n aanvaarbare wyse aan te bied; min of geen visuele inligting/verwysings. • Algemene gebrek aan toewyding; benodig ondersteuning/motivering om te slaag • Onvoldoende tyd aan taak gewy. Standaard onder die aanvaarbare. • Swak oplossings vir problem; kunswerk is gekopieer en oppervlakkig. Geen bewyse van oorspronklike denke.
Baie swak Druip	20 – 29	• Baie min inligting; onsamehangend; nie maklik om na te kyk nie; min of irrelevante werk/visuele inligting. • Geen moeite gedoen om werk op 'n aanvaarbare manier aan te bied nie; algemene gebrek aan toewyding/samewerking. • Baie swak vaardigheidsvlak. • Projek is baie swak of onvoltooid. • Swak estetiese besluitneming. • Klasse is gemis en leerder het nie die werk ingehaal nie.
Onaanvaarbaar Druip	00 – 19	• Onsamehangend; irrelevant, baie min of geen werk; gebrek aan selfs beperkte vaardighede; geen toewyding/samewerking. • Werk onvoltooid. • Swak artistiese besluitneming/leerder het geen moeite gedoen nie. • Die meeste klasse is gemis en leerder het nie die tyd ingehaal nie.

7. Slot

Kuns spoel die stof van die alledaagse lewe uit die siel - Pablo Picasso

- **OEFENING:** Teken elke dag iets, al is dit net 'n 'doodle'.
- **MOENIE VERGELYK NIE:** Dit is wonderlik om na ander kunstenaars te kyk vir inspirasie, maar moenie jou werk met ander vergelyk nie en dit jou laat onderkry nie. Almal het hul eie unieke, individuele styl.
- **EKSPERIMENTERING:** Probeer verskillende style, mediums, oppervlaktes en onderwerpe totdat jy vind wat die beste by jou pas.
- **VOLHARD EN MOENIE OPGEE NIE:** Dit kan gekoppel word aan die eerste stukkie raad oor oefening, maar hoe meer jy werk, hoe beter word jy. Nie elke kunswerk wat jy maak, sal 'n meesterstuk wees nie, maar volhard en jy sal aanhou verbeter. Moenie opgee nie. Jy dink miskien dat dit nie werk nie, maar dit is dikwels nog nie klaar nie. Moenie in die vroeë stadiums moedeloos word nie!

Onthou dat jy die geleentheid het om jou idees, emosies en gedagtes met mense te deel. Jy gaan foute maak en jy moet daaruit leer. Gebruik jou Graad 11 -jaar om te eksperimenteer, jou tegniese vaardighede te verfyn en nuwe dinge te probeer. Wees oop vir nuwe idees en neem risiko's!